

Arwyr anifeiliaidd?

GWEITHGAREDD CANFYDDIAD

NODAU'R GWEITHGAREDD

- Adnabod rhai o'r swyddi a rolau gwahanol sydd gan anifeiliaid yn ein bywydau yn y gorffennol a'r presennol
- Archwilio os yw anghenion anifail yn cael eu bodloni pan ddefnyddir anifeiliaid er lles bodau dynol
- Nodi'r hyn sy'n debyg a'r hyn sy'n wahanol rhwng bodau dynol ac anifeiliaid, a bod gan anifeiliaid deimladau ac emosiynau.
- Adnabod sut gall anifeiliaid a phobl weithio gyda'i gilydd mewn amrywiaeth o ffyrdd, a gwerthfawrogi mor anhygoel y gall anifeiliaid fod

CWESTIYNAU ALLWEDDOL

- Sut mae anifeiliaid yn teimlo wrth wneud y swyddi maent yn eu gwneud i ni?
- All anifail feddwl drosto ei hun?
- Beth sy'n gwneud arwr?
- A all anifail fod yn arwr?
- A ddylai anifeiliaid wneud pethau peryglus i bobl?

ADNODDAU

- Sleidiau PDF rhyngweithiol Arwyr Anifeilaidd" i dywys disgyblion trwy'r gweithgareddau
- Lluniau o arwyr anifeilaidd: ceir enghreifftiau ar sleidiau tri i bedwar

Mae'r adnodd hwn wedi'i anelu'n bennaf at ddisgyblion Cyfnod Allweddol 2. Oherwydd natur y pynciau sy'n cael eu trafod yn y rhaglen Compassionate Class, mae'n bwysig ystyried sut allai plant gwahanol ymateb i'r trafodaethau. I gael rhagor o wybodaeth ynglŷn â chreu amgylchedd addysgu a dysgu diogel, darllenwch y canllawiau ar dudalen chwech i wyth y ddogfen Trosolwg Athro. Mae modd lawrlwytho'r ddogfen yma ar: [rspca.org.uk/ccresources](https://www.rspca.org.uk/ccresources). I gael gwybodaeth am sut i addasu Rhyddid ar Fuarth y Fferm i gynorthwyo disgyblion sydd â SEND, gweler y canllawiau ar dudalen wyth y ddogfen hon a thudalennau wyth a naw y Trosolwg i Athrawon.

Arwyr anifeilaidd?

SYMBYLIAD

**10
MUNUD**

Bydd y sesiwn yma yn helpu plant i ddeall yr holl ffyrdd anhygoel mae anifeiliaid yn helpu pobl, tra'n cydnabod oherwydd nad yw anifeiliaid yn dewis ein helpu, bod gennym gyfrifoldeb i sicrhau eu bod yn iach, hapus ac yn cael bodloni eu hanghenion penodol.

Dechreuwch trwy ofyn i'r dosbarth: A all anifail feddwl drosto'i hun? A all anifail fod yn arwr?

Cofnodwch eu meddyliau yn y blwch ar sleid dau, neu argraffwch y sleid fel bod modd i'r disgyblion ysgrifennu arno. Gallwch chi ddefnyddio hyn fel asesiad gwaelodlin i gael syniad o ddealltwriaeth gychwynnol y disgyblion ac rydym yn eich annog i ailymweld â'r syniadau hyn ar ddiwedd y sesiwn.

The screenshot shows a presentation slide titled 'Arwyr anifeilaidd?' (Are animals brave?). It features the RSPCA and Compassionate Class logos at the top. Below the title is a pink bar with the text 'EIN BARN' (Our Opinion). The slide contains three photographs of dogs: a black dog being petted by a woman, a brown dog jumping over a hurdle, and a black and white dog lying down. A large dashed rectangular box is provided for notes. A small 'HAND 2' icon is visible in the top left corner of the slide.

**SLEID
2**

Arwyr anifeilaidd?

SYMBYLIAD: PARHAD...

10
MUNUD

Stori newyddion am Mandy y llygoden fawr arwrol

Dangoswch sleid tri a darllenwch y stori newyddion fel dosbarth. Mae hyn yn seiliedig ar stori go iawn a gafodd sylw yn un o raglenni dogfen y BBC.

Mewn ardaloedd y mae ffrwydrion tir yn effeithio arnynt, bydd pobl fel arfer yn defnyddio synwryddion metel i chwilio'r ardal a chanfod ffrwydrion posibl o dan yr wyneb. Mae hyn yn beryglus ac mae angen llawer o amser i wneud hyn. Gellir hyfforddi Llygoden Fawr Godog Affricanaidd i gwmpasu llecyn yr un maint â chwrt tennis ymhen dim ond 30 munud, rhywbeth a fyddai'n cymryd pedwar diwrnod i bobl ei wneud. Bydd llygod mawr arwrol yn defnyddio eu synnwyr arogl i ganfod y ffrwydrion a byddant yn cloddio'r tir pan fyddant yn canfod un ac yn cael eu gwobrwyo â thrît. Mae'r llygod mawr yn rhy ysgafn i wneud i'r ffrwydrion tir ffrwydro pan fyddant yn camu arnynt, sy'n golygu ei bod hi'n llawer iawn mwy diogel iddynt wneud hyn nag i bobl. Bydd yn rhaid i lygod mawr arwrol lwyddo mewn cyfres o brofion cyn cychwyn gweithio mewn llecyn ble ceir ffrwydrion tir byw.

Er mwyn dod â rôl y llygod mawr arwrol yn fyw i'ch dosbarth, gallwch wyllo animeiddiad amdanynt **yma**.

Os oes gennych chi amser, gallwch chi ddangos y fideos bywyd go iawn hyn yn dangos llygod mawr arwrol wrth eu gwaith:

1. **Diwrnod ym mywyd llygoden fawr arwrol**
2. **Llygod mawr yn achub pobl rhag ffrwydrion tir (stori Mandy)**

Mandy y llygoden fawr arwrol sydd wedi torri record

Mehefin, 2014

Mae Mandy, y Llygoden Fawr Godog Affricanaidd, yn creu hanes fel un o'r llygod mawr arwrol cyflymaf i gwblhau ei hyfforddiant. Mae gan lygod mawr arwrol waith pwysig i'w wneud i arogl ffrwydrion tir fel y gellir eu symud a

pheidio â niweidio'r bobl sy'n byw yn agos atynt. Mae llygod mawr arwrol yn ysgafn felly nid fyddant yn gwneud i'r ffrwydrion tir ffrwydro wrth sefyll arnynt a gallant arogl i'r ffrwydrion sydd wedi'u claddu'n ddwfn yn y ddaear. Byddant yn cloddio i ddangos i'r bobl ble mae'r mwynloddiau ac yn cael eu gwobrwyo â thrît. Fel arfer, bydd angen blwyddyn i hyfforddi llygoden fawr arwrol, ond mae Mandy wedi llwyddo wedi dim ond 8 mis!

SLEID
3

Arwyr anifeiliaidd?

TRAFODAETH RAGARWEINIOL

**10-15
MUNUD**

Gofynnwch i'r plant os allant feddwl am rai ffyrdd mae anifeiliaid yn helpu pobl.

Defnyddiwch sleidiau pedwar a pump i ddarparu rhai enghreifftiau, yn cynnwys cŵn a cheffylau'r heddlu, cŵn y fyddin a'r gwasanaeth tân, a chŵn cymorth sy'n cefnogi pobl ag anabledau.

Dangoswch sleid chwech a thrafod yr wybodaeth yn y blwch ffeithiau gyda'r dosbarth. Gofynnwch i'r plant feddwl am a ddylem roi anifeiliaid mewn perygl i helpu pobl, gan ddefnyddio'r cwestiynau procio isod i ennyn ymatebion pellach. Gallwch ddefnyddio sleid saith i gofnodi eu syniadau.

CWESTIYNAU PROCIO

- Beth yw ystyr bod yn arwr?
- A fydd anifeiliaid yn dewis helpu pobl?
- Yn eich barn chi, a yw Mandy yn dymuno gwneud y gwaith hwn?
- Sut allai Mandy fod yn teimlo wrth iddi fentro i'r maes ffrwydron?
- A ddylai'r hyfforddwyr anfon Mandy i'r maes ffrwydron pan fyddant yn gwybod na wnaiff hi oroesi ffrwydriad?

BETH YW BARN YR RSPCA AM ANIFEILIAID?

- Mae gan bobl gyfrifoldeb tuag at bob anifail
- Dylai pobl sicrhau y bodlonir anghenion anifeiliaid ar bob adeg
- Mae gan bob anifail deimladau, emosiynau a gallant deimlo poen
- Mae anifeiliaid yn ddeallus a gallant feddwl drostynt eu hunain
- Dylid cyfnewid pob anifail mewn arbrofion (yn cynnwys teithiau i'r gofod) sy'n achosi poen, dioddefaint neu flinder, gyda dewisiadau mwy dyngarol

**SLEID
4-7**

Arwyr anifeilaidd?

TASG

Dangoswch **Archie and Woody's Fire Investigation Adventure**, wedi ei ysbyrdoli gan gŵn tân go iawn o Gernyw.

Anogwch y plant i ystyried y sefyllfa pe na bai anghenion Archie neu Mandy yn cael eu diwallu. Dangoswch sleid 8 a darllenwch y datganiadau ynghylch bob anifail. Gofynnwch i'r dosbarth awgrymu sut y gallai eu gwaith gael ei effeithio'n negyddol pe na bai eu hanghenion yn cael eu diwallu a chofnodi eu sylwadau o dan ddelweddau Archie a Mandy.

Gofynnwch i'r dosbarth ystyried anghenion tebyg Archie a Mandy. Esboniwch fod y ddau yn famaliaid cymdeithasol deallus sy'n dysgu'n gyflym, yn bondio'n agos â phobl, yn gymdeithasol â'u rhywogaethau eu hunain ac yn methu ymdopi ar eu pen eu hunain, ac mae'n bosib iawn y gallai'r gwaith rydym ni wedi'i roi iddynt wneud iddynt ddioddef. Eglurwch bod y bobl sy'n hyfforddi ac yn gofalu am Archie a Mandy yn gwneud popeth y gallant i sicrhau eu bod yn iach ac yn hapus, a bod eu hanghenion lles yn cael eu diwallu.

Rhannwch y dosbarth yn grwpiau a gofynnwch iddynt ddychmygu y gallant gyflwyno gwobr 'yr arwr dewraf' i unrhyw anifail.

CWESTIYNAU PROCIO:

- A ydych chi'n credu y dylid rhoi anifeiliaid mewn sefyllfaoedd peryglus?
- Sut allai Archie fod yn teimlo pan fydd yn ymchwilio i achosion tân mewn tŷ?
- A ydych chi'n credu bod Archie a Mandy yn gwybod eu bod yn arwyr?
- A yw'r ffaith nad oedd gan Mandy berchennog cyn dod yn lygoden fawr arwol yn gwneud gwahaniaeth?

Arwyr anifeilaidd?

TRAFODAETH DOSBARTH: TOSTURI

**10-20
MUNUD**

Gofynnwch i'r plant drefnu eu hunain i gylch meddwl. Atgoffwch y plant i wrando yn barchus ar ei gilydd, heb ymyrryd ac i adeiladu ar y syniadau a chwestiynau. Does dim ateb cywir nac anghywir o reidrwydd, ac efallai y bydd gan bobl wahanol farn.

CWESTIWN I GYCHWYN

- Beth mae'n golygu i wneud yr hyn sy'n iawn?

CWESTIYNAU PROCIO

- Pryd fyddwn ni'n dewis beth ddylai anifeiliaid wneud?
- A ddylid defnyddio anifeiliaid i helpu mewn sefyllfaoedd peryglus?
- Pryd fydd hi'n iawn i anifeiliaid weithio i bobl?
- Sut allwn ni sicrhau bod pobl yn bodloni anghenion 'arwyr anifeilaidd'?
- Sut ydyn ni'n gwybod os oes gan anifeiliaid deimladau?
- A all anifeiliaid fod yn gyfrifol am bobl?

CRYNHOI'R SESIWN

**5
MUNUD**

Gwahoddwch y disgyblion i ailddarllen eu hymatebion cychwynnol ar sleid dau. Gofynnwch i bob disgybl feddwl am syniad neu gwestiwn o'r sesiwn yr hoffent ei archwilio ymhellach, neu oedd yn rhywbeth newydd iddynt ganfod heddiw. Anogwch ddisgyblion i rannu'r rhain â gweddill y dosbarth a'u cofnodi o dan eu syniadau cychwynnol o ddechrau'r wers. Trwy gadw'r PDF, gallwch ddychwelyd at y syniadau hyn mewn sesiwn arall.

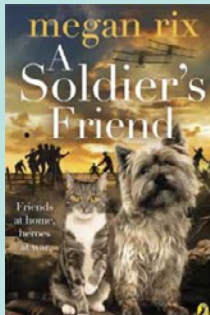
Arwyr anifeilaidd?

ADNODDAU ESTYNIAD

Er mwyn defnyddio'r dysgu o'r sesiwn canfyddiad hon ymhellach, gallech archwilio ein gweithgareddau estyniad awgrymedig.

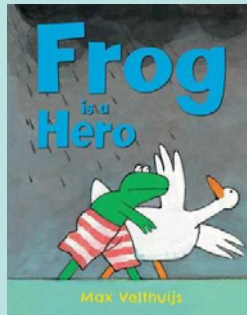
Llyfrau

© Megan Rix 2014

**A Soldier's
Friend by
Megan Rix**

© Foundation Max Velthuis 1995

**Frog is a Hero
by Max Velthuis**

Adnoddau Ar-lein

- Archwiliwch fwy o arwyr anifeilaidd go iawn trwy wyllo fideo'r RSPCA **Four-legged heroes**
- Ymchwiliwch rolau anifeiliaid eraill wrth helpu pobl, er enghraifft y rhai sydd wedi gwasanaethu eu gwlad mewn rhyfel yn defnyddio gwybodaeth ar **wefan yr RSPCA** ac **animalsinwar.org.uk**

Arwyr anifeilaidd?

ADNODDAU ERAILL I GYNORTHWYO DISGYBLION SYDD Â SEND

Mae'r gweithgareddau isod yn awgrymiadau i'ch helpu i addasu'r gweithgareddau Arwyr anifeilaidd i gynorthwyo ag anghenion eich disgyblion.

TASG (TUDALEN PUMP)

Ar ôl gwylio Antur Ymchwiliad Tân Archie a Woody, dangoswch **y fideo hwn gan Canine Partners** i weld y mathau o dasgau y mae'r cŵn yn Canine Partners yn ei wneud. Os bydd gennych chi amser, gallech chi hefyd ddangos **Cŵn Anhygoel** (hyd at ddwy funud a thair eiliad) i weld sut bydd yr hyfforddwyr yn sicrhau bod y cŵn bach yn cael gofal yn ystod yr hyfforddiant.

Gofynnwch i'r disgyblion, yn y clipiau maent wedi'u gwylio, beth welodd y disgyblion a ddangosodd fod yr anifeiliaid yn derbyn gofal a bod eu hanghenion yn cael eu diwallu? Pam mae hyn yn bwysig?

Gofynnwch i'r disgyblion lunio tystysgrif i'w rhoi i Archie neu Mandy ac ystyriwch beth ddylai fod wedi'i ysgrifennu ar y dystysgrif. Gall disgyblion ddylunio eu tystysgrif eu hunain, neu fel arall, gallech chi ddefnyddio templed. Rhowch ymadroddion allweddol i'r disgyblion i'w cynorthwyo.

Arwyr anifeilaidd?

BETH NESAF?

Os mai dyma eich gweithgaredd Canfyddiad cyntaf, dewiswch weithgaredd ysgogol arall i'w gwblhau gyda'ch disgyblion.

Os ydych chi eisoes wedi cwblhau o leiaf dau weithgaredd Canfyddiad, dewiswch weithgaredd Eiriolaeth a fydd yn darparu mynediad i'ch dosbarth at y gystadleuaeth Compassionate Class.

Gweithgareddau eiriolaeth

**OS OEDDECH CHI'N HOFFI'R
GWEITHGAREDD CANFYDDIAD
'ARWYR ANIFEILAIDD', BETH AM ROI
CYNNIG AR Y GWEITHGAREDDAU HYN**

SWYDD I'R CI MWYAF

Crëwch ddisgrifiad swydd yn gwahodd anifeiliaid i ymuno â'r heddlu. Sut fydddech chi'n perswadio'r anifeiliaid y bydd eu hanghenion i gyd wedi eu bodloni? Beth fyddai'r buddion, ac mewn beth fydddech chi'n eu talu?

- Heriwch y disgyblion i greu stori antur, sribed comig neu ffilm sy'n disgrifio sut mae anifail gwasanaeth yn dod yn arwr.

PAN FYDDA I'N RHEOLI'R BYD

Mewn grwpiau, mae'r plant yn dychmygu eu bod yn gyfrifol am ofalu am holl anifeiliaid y byd. Heriwch nhw i drafod a chynllunio cyfres o reolau eang ar gyfer lles anifeiliaid.

- Cynlluniwch bosteri, baneri neu adnoddau digidol yn defnyddio syniadau dylunio creadigol i ddenu sylw, cynnal gwasanaeth, neu ysgrifennu erthygl ar gyfer gwefan yr ysgol neu gylchlythyr sy'n esbonio rheolau lles anifeiliaid y plant
- Trafodwch ble i arddangos yr wybodaeth am anghenion yr anifeiliaid i hysbysu'r gymuned ehangach, e.e. gwefan, lle chwarae, derbynfa'r ysgol, llyfrgell
- Cyflwynwch yr wybodaeth i ddisgyblion eraill mewn cyfarfod ar gyfer cyngor yr ysgol neu wasanaeth ysgol. Ewch i gwrdd â'r Pennaeth i drafod a oes modd arddangos y rheolau yma ar wefan yr ysgol neu gynnwys y rheolau yn rhan o bolisi diogelu'r ysgol (addas ar gyfer disgyblion hŷn)

